

معاکاوای مشهورم رؤیای ایرانی در گشت و گو
با محمد بهشتی، فعال فرهنگی و هنری و
رئیس پیشین پژوهشگاه میراث فرهنگی،
صنایع دستی و گردشگری

نسیان، رؤیای ایرانی را به محاق برد

■ هر جامعه‌ای به رؤیا احتیاج دارد. رؤیایی جمعی که مردم بر سرار کان آن به یک توافق
ضمنی رسیده باشند. به نظر شما ما توانسته ایم رؤیای ایران را بسازیم؟

پاسخ اولیه من به این سؤال مخالفت با فعلی است که به کار بردید. آیا رؤیای ایرانی را
می‌شود «ساخت»؟ چطور می‌توانیم امور فرهنگی را «بسازیم»؟ من خلاف کسانی که فکر
می‌کنند در امور فرهنگی ما همچون یک نجار می‌بایست وارد عمل شویم و چیزی را بسازیم،
می‌اندیشم. نجار رفتاری فاعلانه در برابر چیزهای منفعل دارد. چوب منفعل را نجار تبدیل
به کمد و میز و کتابخانه می‌کند و حتی قبل از آنکه دست به کار شود در ذهنش مسیر را ترسیم
می‌کند و بعد با ابزاری مانند رنده، اره، چکش و... آن فکر را به واقعیت بدل می‌کند. مدیریت
نجار ما بهانه در امور فرهنگی اشتباه و غلط است زیرا در مقولات فرهنگی، ما آنقدر صاحب اراده
نیستیم، اگر خودمان را صاحب اراده بدانیم نشان می‌دهد که فرهنگ را نمی‌شناسیم یا آن را
پیش پا افتاده و دست کم فرض کرده ایم.

■ روش جایگزینی که شما برای کمک به یک جامعه که بتواند رؤیای خودش را بسازد و در
مسیر تحقق آن رؤیای جمعی گام بردارد چیست؟

فرهنگ به روزگاران پدید آمده و کاریک نسل و دونسل نیست. همه فرهنگ‌ها محصول
تاریخ هستند. بنابراین ما با روش یک نجار موفق نخواهیم شد برای یک فرهنگ رؤیا پروری

میترا فردوسی/اسید محمد بهشتی از جمله معدود فعالان فرهنگی و هنری فعلی
ایران است که با غیوری خاصی دغدغه ایران دارد. دغدغه او درباره ایران هم یک پادر نگاه
توسعه گرایانه اوبه آینده و یک پادر احیاء و به یاد آوردن پیشینه تاریخی ملت ایران دارد. وقتی
که تلفن می‌زنم و از اومی خواهم که یک مصاحبه حضوری درباره رؤیای ایرانی داشته
باشیم بعد از کمی مکث، جمله جالبی می‌گوید که بعد از جای جای مصاحبه آن را تکمیل
می‌کند. اومی گوید: «ما ایرانی‌ها رؤیاهای بزرگی داشتیم، اما کم‌کم همه آنها را از یاد بردیم
و دچار نسیان شدیم.» بعداً مشخص می‌شود نسیانی که بهشتی از آن حرف می‌زند به یک
نوع از خود بیگانگی و فراموشی چیستی و کیستی فرهنگی و تاریخی اشاره دارد که از نخبگان
کشور پس از مشروطه شروع می‌شود و تا امروز همراه همه ماست. بهشتی می‌گوید رؤیای
ایرانی تحت تأثیر این نسیان بزرگ از یاد رفته است و جامعه بی‌رؤیا خودتان حساب کنید که
چطور جامعه‌ای می‌تواند باشد؛ پراز خشم و خشونت و مصلحت فردی، مصاحبه با محمد
بهشتی شیرازی که عضو شورای عالی هنرمندان است و رئیس پیشین پژوهشگاه و وزارت
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری پراسست از نکات مهمی در فهم اهمیت رؤیای
جمعی برای مردم ایران و ضرورت تأمل درباره آن توسط جامعه نخبگانی ما. این مصاحبه
را با حوصله بخوانید و درباره رؤیای ایرانی فکر کنید.